

Чернівецький торговельно-економічний інститут

Державного торговельно-економічного університету

Кафедра фінансів, обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

ФОРМУВАННЯ ТА ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

ПІДПРИЄМСТВА

на матеріалах: ПП «Багіра» (м. Чернівці)

Студента 2 курсу, 703 групи,
денної форми навчання
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»
освітня програма «Облік і
оподаткування»

Пентелюка
Владислава
Васильовича

Науковий керівник:
к.е.н., доцент

Мустеца
Ірина
Василівна

Завідувач кафедри:
д.е.н., професор

Чорновол
Алла
Олегівна

Чернівці 2024

Зміст

Вступ.....	3
Розділ 1. Виклики та перспективи розвитку транспортних підприємств в період воєнного стану.....	6
1.1. Економічний розвиток транспортних підприємств в період воєнного стану.....	6
1.2. Моніторинг нормативної бази та спеціальної літератури з питань обліку та оподаткування транспортних малих підприємств.....	12
Висновки до розділу 1.....	15
Розділ 2. Складання фінансової та податкової звітності суб'єктами малого підприємництва.....	16
2.1. Організація обліку та фінансової звітності на ПП «Багіра».....	16
2.2. Податковий облік на ПП «Багіра» в умовах військового стану.....	23
2.3. Формування фінансової та статистичної звітності в ПП «Багіра».....	27
Висновки до розділу 2.....	31
Розділ 3. Оцінка та удосконалення фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва.....	32
3.1. Оцінка фінансової звітності ПП «Багіра».....	32
3.2. Використання ІІІ для удосконалення організації обліку на транспортних підприємствах.....	36
Висновки до розділу 3	42
Висновки та пропозиції.....	43
Список використаних джерел.....	46
Додатки	

ВСТУП

За останніх десяти років в Україні триває процес реформування системи бухгалтерського обліку, що зумовлено змінами в економічній системі та інтеграцією країни у світові ринки. Ліквідація економічних і торговельних бар'єрів, а також вихід на глобальні ринки капіталу створюють умови, які потребують у зрозумілій оперативній звітності. У цих умовах в Україні, а також у розвинених країнах, значною мірою приділяється гармонізація стандартів обліку.

Серед існуючих проблем - практичне впровадження окремих національних облікових норм та інвестування капіталу відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) та національних П(С)БО. Зміни в МСФЗ вимагають переосмислення ряду процесів у цій сфері, зокрема щодо доцільності адаптації національних П(С)БО відповідно до змін у МСФЗ. Враховуючи вимоги інвесторів, досягнення незалежного рішення з цього питання є складним, оскільки інвестор із США вимагає дотримання стандартів GAAP, а європейський інвестор – МСФЗ.

В сучасних складних умовах господарювання підприємства малого бізнесу зазнають численних проблем через війну, в тому числі і ті які надають послуги з перевезення пасажирів та вантажів.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є перевірка методики складання та подання основних форм фінансової звітності малого підприємства.

Завданнями є:

- 1) Оцінка фінансового стану підприємства в умовах війни.
- 2) Дослідження нормативної бази та спеціалізованої літератури з об'єкта та предмету дослідження.
- 3) Вивчення організації обліку та фінансової звітності ПП «Багіра».
- 4) Оцінка податкового обліку по ПП;

- 5) Вивчення формування фінансової і статистичної звітності на ПП;
- 6) Оцінка і аналіз фінансової звітності ПП за 2021-2023 рр.
- 7) Визначення методів удосконалення обліку на ПП за допомогою ІІІ.

Об'єктом дослідження є: процес оцінки та формування основних показників звітності малого підприємства.

Предметом дослідження є: поєднання методики та практики, організації обліку та аналізу формування фінансової звітності транспортного підприємства.

Методами дослідження. Теоретична та методологічна база дослідження спирається на загальнонаукові, спеціалізовані та емпіричні підходи до вивчення соціально-економічних процесів. Використано порівняльний аналіз для дослідження попереднього досвіду автоматизації систем обліку у сфері пасажирських перевезень. Наукова абстракція, інноваційний підхід та логічний метод застосовані для вдосконалення методики обліку доходів і витрат емітентів електронних квитків та транспортних компаній.

Інформаційною базою дослідження, що використовується в роботі, є законодавчі акти Верховної Ради України, інші нормативні документи, інструкції та методичні рекомендації. Сюди також входять Національні стандарти України, а також міжнародні стандарти, праці вітчизняних і зарубіжних учених з теорії та практики бухгалтерського обліку та аналізу фінансової звітності підприємств, а також статистичні дані та фінансова звітність ПП «Багіра».

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних та методичних положень щодо вдосконалення фінансової звітності малого підприємства, що надає транспортні послуги.

Основні положення наукової новизни, які виносяться на захист, полягають у такому:

удосконалено:

- запропонована методика одночасного реєстрації та обліку доходів і витрат емітентами електронних квитків та перевізниками дозволяє оптимізувати управління для всіх учасників пасажирських перевезень. Впровадження цієї методики покращує транспортні маршрути, якість наданих послуг, точність соціально-економічного обліку.

Отримали подальший розвиток:

- методика узагальнення даних у фінансовій звітності автотранспортних підприємств, що постали від пандемії та війни.
- методологія вдосконалення міжнародних стандартів фінансової звітності з урахуванням дотримання основних принципів.

Практичне значення отриманих результатів дослідження утворюється в тому, що правильне складання фінансової звітності підприємств з досконалим обліком та аналізом сприятимому та достовірному відображенню інформації, що забезпечує тривалий розвиток досліджень.

Окремі пропозиції випускної кваліфікаційної роботи впроваджені в практичну діяльність ПП «Багіра».

Апробація результатів випускної кваліфікаційної роботи. Отримані результати досліджень опубліковані у віснику студентських наукових праць ЧТЕІ ДТЕУ [28].

Структура випускної кваліфікаційної роботи наступна: вступ, три розділи, висновки та пропозиції, список використаних джерел становить джерела та додатки. Загальний обсяг роботи складає 45 ст., а також 16 рис. та 10 табл. на 23 ст. в додатках до роботи.

РОЗДІЛ 1. ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТИНИХ ПІДПРИЄМСТВ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

1.1. Економічний розвиток транспортних підприємств в період воєнного стану

Транспортно-логістичний сектор є важливою складовою економічної системи України, його частка у ВВП у 2020 році склала близько 6,3% [1]. Це зумовлено значною роллю як внутрішніх, так і міжнародних вантажних перевезень, які забезпечують безперервне постачання товарів і матеріалів підприємствам та кінцевим результатом.

Російська агресія, що почалася проти України, підкреслила критичне значення транспортного сектору для української економіки та суспільства. З початком війни росія намагалася порушити транспортні зв'язки України з її міжнародними партнерами, що є предметом внутрішнього постачання товарних товарів, а також для оплати гуманітарних вантажів.

Транспортна інфраструктура стала головною мішенню ворожих атак. В результаті систематичних обстрілів було пошкоджено понад 25 000 км автомобільних доріг, 6 500 км залізничних колій, 315 мостів та 19 аеропортів, з яких 12 - цивільні [2]. Повітряне сполучення з іншими країнами було повністю перервано. В Україні за перший рік повномасштабної війни майже вдвічі скоротився обсяг вантажних перевезень залізничним, автомобільним, водним, авіаційним, трубопровідним транспортом, на рис.1.1. наведено динаміку пасажирських перевезень у перший рік війни.

Попри ці значні втрати, основний тягар забезпечення промисловості ресурсами ліг на залізничний і автомобільний транспорт. З моменту введення воєнного стану саме ці види транспорту забезпечують українську армію зброєю та іншими необхідними ресурсами. Вони також підтримують функціонування

економіки, евакуюючи населення в безпечні райони та продовжуючи перевезення продуктів, гуманітарної допомоги та будівельних матеріалів для відновлення зруйнованої інфраструктури.

Однак через кризу в транспортному комплексі, зумовлену війною, кількість наукових досліджень у цій галузі є недостатньою. також, проблемами транспортного сектору в умовах воєнного стану займалися такі фахівці, як Лучникова Т. [6], Шульц С., Луцьків О. [7], Кисіль Р. [8], Ковалишин С. [9], Шевченко В. [10] та інші.

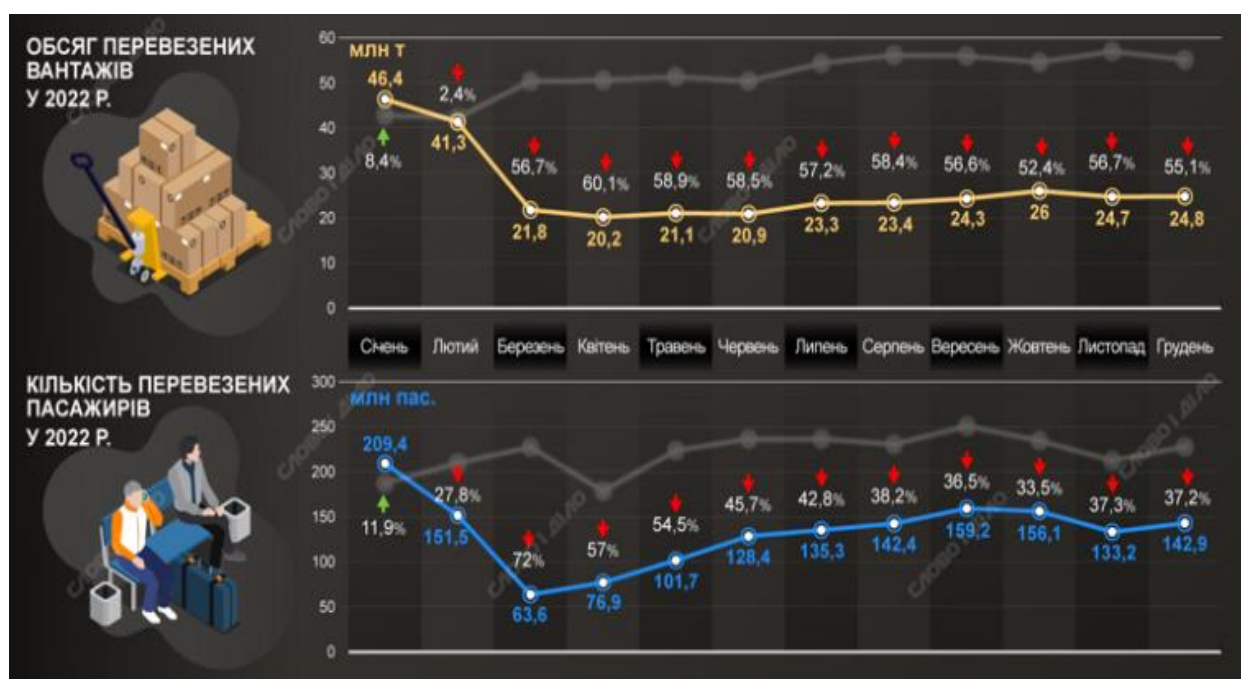

Рис.1.1. Оцінка обсягу перевезення вантажів і пасажирів у 2022 р. [2]

Зміна умов і середовища діяльності залізничного транспорту потребує перегляду напрямків та ефективних заходів розвитку транспортних послуг України в умовах воєнного ринку часу. Це, своєю чергою, робить актуальним проведення комплексного аналізу транспортного ринку країни, в тому числі питання обліку і оподаткування транспортних підприємств.

Очевидно, що транспортна система України зазнала кардинальних змін. Це призвело до збільшення тривалості маршрутів та підвищення їх енергоємності. Основною послугою стало перебування альтернативних маршрутів та

перенаправлення як внутрішніх, так і міжнародних вантажопотоків. Склади виникли і з експортом, через низьку пропускну здатність західних прикордонних переходів потребувала спрощення мит

Спрощення таких процедур стало необхідним для забезпечення зростання імпорту та експорту, що мало вирішальне значення для економічного відновлення країни.

У відповідь на це, для стабілізації функціонування транспортного сектору та створення оптимальних умов, державні органи України вжили низку невідкладних заходів, зокрема надано відстрочку від мобілізації військовозобов'язаним, працівникам Збройних Сил України та інших військових формувань, а також працівникам залізничного транспорту, які також перевозять вантажі медичного та гуманітарного призначення, віком від 18 до 60 років.

З 1 квітня 2022 року скасовано ввізне мито, акцизний податок та ПДВ для фізичних осіб при ввезенні транспортних засобів на митну територію України за визначеними переліками. Також було запроваджено спеціальні умови до пільгового митного режиму для юридичних осіб.

На митну територію України було ввезено тисячі транспортних засобів у формі гуманітарної допомоги для забезпечення потреб Збройних Сил України та регіональних підрозділів оборони. Крім того, Державна митна служба передала оборонному.

Тимчасово дозволено використання прострочених українських водійських посвідчень.

Запущено офіційну гуманітарну платформу «СпівДія», яка дає можливість власникам транспортних засобів (фізичним та юридичним особам) брати участь у логістиці перевезень гуманітарних вантажів.

Для швидкої доставки гуманітарної допомоги 14 європейських країн зробили в'їзд в Україну обов'язковою умовою для отримання дозволу на транспортування гуманітарних вантажів.

Кількість пунктів пропуску на українських дорогах було скорочено для підвищення ефективності пасажирських та вантажних перевезень, з урахуванням потреб безпеки в умовах війни.

Закриття портів та припинення авіасполучення створили нові можливості для компаній, що обслуговують ринок автомобільних перевезень. Проте вони не можуть повністю компенсувати обсяги перевезень, які раніше використовувалися морським транспортом. Попит на ринок автомобільних перевезень в Україні зараз формується через постійний експорт вітчизняних товарів за кордон, постачання товарів з інших країн та у зруйновані регіони, потреби Збройних сил України, а також забезпечення обслуговування іноземної допомоги.

Наразі автомобільний транспорт має найбільший потенціал для подальшого відновлення довоєнних показників ринку українського вантажного бізнесу.

Аналізуючи вантажні залізничні перевезення за останні роки, можна відзначити, що їх частка в загальному вантажному перевезенні України мала тенденцію до скорочення ще до початку широкомасштабного вторгнення Росії. При цьому спостерігається зростання частки автомобільного транспорту. Ця тенденція ще більше посилилася після ескалації бойових дій, основні імпорتنі та експортні потоки країни тепер проходять переважно через європейські і напрямки. Вразливість автомобільної інфраструктури до ворожих атак є важливою поки на це, залізничний транспорт продовжує залишатися однією з ключових складових вантажів транспортно-логістичного комплексу України, перевозячи значну кількість річного обсягу вантажів. Для забезпечення його ефективної роботи було запроваджено такі заходи:

- 1) Понад 3 мільйони людей були безкоштовно евакуйовані залізничним транспортом через п'ять коридорів, переважно зі східних областей. Близько 430 000 осіб евакуювали за кордон, головним чином до Польщі, Молдови, Угорщини, Румунії, Німеччини та Словаччини.

- 2) У західних країнах України створено низку логістичних центрів для полегшення імпорту та швидкого розподілу гуманітарної допомоги по всій

країні. Ці центри займаються транспортуванням, зберіганням та сортуванням гуманітарних вантажів. З 24 лютого по 24 березня 2022 року АТ "Укрзалізниця" перевезла загалом 1400 вагонів гуманітарної допомоги.

Наприклад, з підвищення гуманітарної підтримки України Закарпатська обласна військова адміністрація спільно з владою Словацької Республіки відкрила 29 березня 2022 року в Словаччині Європейський центр гуманітарної допомоги Закарпатської обласної військової адміністрації. Цей центр має пряме залізничне сполучення з Україною, а також доступ до міжнародного аеропорту й розвинену інфраструктуру міжнародну дорожню мережу [8].

Продовжується процес переміщення українських підприємств, що знаходяться в зонах активних бойових дій, з відновленням їх діяльності. У цьому процесі бере участь активна участь АТ "Укрзалізниця" та АТ "Укрпошта", які забезпечують безкоштовне переміщення майна компаній. Станом на 29 березня 2022 року 1164 підприємства та юридичні особи висловили бажання релокувати свою діяльність [9].

Відповідно до Закону України "Про особливості застосування примусової конфіскації на території України майна РФ та її резидентів", розпочато процедуру націоналізації рухомого складу, що належить Росії або її резидентам та знаходиться на території України. Загалом нараховується близько 15 000 одиниць такого рухомого складу, а на території РФ знайдено 482 одиниці, що належать Україні [11].

АТ "Укрзалізниця" стала державним оператором стратегічного запасу продовольства, що забезпечує потреби населення в харчових продуктах на мінімальний період споживання в один місяць. Для цього, а також для постачання палива та медикаментів Кабінет Міністрів України виділив окремий фонд. Станом на 21 березня 2022 року було законтрактовано 26,5 тис. тонн продовольства на суму 746,2 млн. грн. У перспективі для АТ «Укрзалізниця» можливо залишитися подальший розвиток та розширення логістичних інфраструктур, швидке відновлення зруйнованої російськими загарбниками інфраструктури, підвищення якості пасажирських і вантажних перевезень

відповідно до європейських стандартів, а також підвищення якості наданих послуг [10].

Кризова ситуація, викликана військовими діями на території України, випадково вплинула аграрної продукції з України. «Зернова угода» стала ключовим елементом підтримки експортної діяльності країни, дозволивши зберегти важливі торговельні зв'язки з міжнародними партнерами та забезпечити продовольчу безпеку багатьох країн. Ця угода була досягнута завдяки підтримці ООН і Туреччини, що сприяло частковому відновленню судноплавства в Чорноморському регіоні та спрямувало експортні потоки через війну ці зусилля, проблеми з транспортною інфраструктурою залишаються актуальними, останній ворог продовжує систематичні атаки на ключові транспортні вузли, що ускладнює логістичні операції. Відновлення транспортної системи України потребує значних ресурсів і час, однак, завдяки стратегічним рішенням уряду та залученню міжнародної підтримки, поступово відновлюються обсяги вантажних перевезень, як внутрішніх, так і міжнародних критичних логістичних маршрутів.

Крім цього, завдяки підписанню "зернової угоди" та переорієнтації вантажних потоків на альтернативні види транспорту, зокрема морського, Україна зберегла статус одного з найбільших світових експортерів сільськогосподарської продукції. Це дало можливість країні зберегти позиції на світовому ринку, навіть в умовах війни. Зростання обсягів морських перевезень після підписання угоди про її позитивний вплив на економічну стабільність. Однак вихід Росії з цього договору в липні 2023 року створив нові виклики для підтримки міжнародних перевезень.

Авіаційний транспорт, який раніше використовується для перевезення невеликих, але цінних або швидкопсувних вантажів, був фактично паралізований через закриття повітряного простору для цивільної авіації. Це призвело до суттєвого зниження обсягів перевезень авіатранспортом у 2022 році порівняно з попереднім 2021 роком.

1.2. Моніторинг нормативної бази та спеціальної літератури з питань обліку та оподаткування транспортних малих підприємств

Для ефективного розвитку малого бізнесу в Україні критично важливою є розробка та імплементація якісної правової бази, що включає чітке і зрозуміле законодавство, яке захищає підприємців і сприяє їх розвитку. Правова підтримка з боку держави має бути постійною і забезпечувати належне юридичне оформлення прав, що створює сприятливе середовище для функціонування бізнесу.

Основні аспекти нормативно-правового регулювання малого бізнесу в Україні: регулює Податковий кодекс України [44], саме даний нормативний акт регулює правовідносини у сфері оподаткування, визначає перелік податків і зборів, що тягнуться в Україні, а також адміністративні процедури, пов'язані з ними, а також окреслює права та обов'язки платників податків, повноваження контролюючих органів, а також відповідальність за порушення податкового законодавства.

Облік на підприємствах малого бізнесу здійснюють відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [11], а також Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» [52]. Методика формування первинних документів визначається Методичними рекомендаціями із застосування регістрів бухгалтерського обліку малих підприємств (№ 720) [11].

Досліджуване підприємство надає транспортні послуги, тому господарська діяльність регулюється відповідними нормативними актами, зокрема Законом України «Про автомобільний транспорт» [11]. Детальний огляд нормативної бази з питань обліку і оподаткування транспортних підприємств наведено в дод. Б1.

Актуальність проведеного дослідження підтверджена значним інтересом науковців до обліку та оподаткування, детальний огляд спеціальних джерел

наведено в дод Б2. Такі науковці, як Прокудін Г. С., Чупайленко О. А., Дудник О. С., Прокудін О. Г. акцентують увагу на проблемах управління вантажопотоками [5, 6], науковці розглядають і міжнародні перевезення по території України в умовах війни, серед них Лучникова Т. [6], також її підтримують Шульц С. Л., Луцків О. М. [7].

Кисіль Р., Ковалишин С. В., Шевченко В. вивчають питання логістики в післявоєнний період [8,9]. Значну увагу приділяють науковці впливу війни на перевезення в Україні, серед них Косар Н., Кузьо Н. та Мокряков А. [13,14].

Адаптацію вітчизняних підприємств перевізників до умов пов'язаних з війною розглядає Лучникова Т. П., Тарновська І.В., Воробйов Є.В. [16,17].

Лук'янова В.М., аналізує транспортний колапс пов'язаний з війною [23]. Мустеца І.В. зазначає, що для якісного управління транспортними підприємствами доцільне впровадження внутрішнього аудиту [25], також автор досліджує особливості оподаткування торговельних підприємств в умовах війни та проблеми формування облікової політики розрахунків за податками та платежами [26, 27].

Таким чином питання, які розглядаються у випускній кваліфікаційній роботі актуальні і мають перспективи подальших досліджень.

Досвід європейських країн та інших розвинутих держав підтверджує, що підтримка і розвиток малого бізнесу є причиною стабільного економічного зростання. В Україні основи цієї підтримки закріплені в законі «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» [50] , який забезпечує державні гарантії фінансової, інформаційної та консультаційної підтримки. Це включає допомогу в інновації галузі, науки та промислового виробництва, а також підтримку підприємств малого та середнього бізнесу, які також використовуються експортом. виключно того, закон пропонує сприяння в підготовці, перепідготовці та підвищенні кваліфікації управлінських

В Україні державний бюджет надає допомогу новим підприємцям, зокрема через часткову компенсацію відсоткових ставок за кредитами, а також часткове

покриття лізингових і факторингових витрат. Додатково, держава пропонує гарантії та поруки за кредитами, мікрокредити для започаткування та розвитку бізнесу, а також фінансування інноваційних технологій для впровадження на підприємствах. Підтримуватися співпраці між малими та великими підприємствами, екологічними ініціативами у виробництві, використанням чистих технологій та іншими видами фінансової допомоги, які не застосовують законодавство, а також спеціальні умови.

В дод. Б3 здійснено порівняння законодавчих вимог щодо форм фінансової звітності у малому бізнесі згідно національних та міжнародних стандартів ведення і організації обліку. Періодичність подання фінансової звітності підприємствами малого бізнесу наведено в дод. Б4., для цього необхідно чітко відокремлювати критерії поділу підприємств згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [52], що узагальнені в дод. Б5.

В Україні підтримка нових підприємців фінансується з державного бюджету. Це включає часткову компенсацію відсоткових ставок за кредитами, а також покриття витрат на лізинг і факторинг. Держава надає гарантії та поруки за кредитами, мікрокредити для відкриття та розвитку бізнесу, а також кредити на впровадження новітніх та інноваційних технологій на підприємствах.

Підтримати співпрацю між малими та великими підприємствами, забезпечити всебічну підтримку екологізації виробничих процесів та використання чистих технологій. Крім того, доступні різні види фінансової допомоги, що не додаються законодавству, а також створені особливі умови для ведення господарської діяльності в умовах війни.

Висновки до розділу 1

Висновки дослідження підкреслюють важливість адаптації транспортного комплексу України до нових умов, спричинених війни. Військові дії змусили швидко переорієнтувати вантажоперевезення на наземний транспорт, що виявило низку проблем: недостатню логістичну інфраструктуру, неефективні пункти перетину кордону та складну систему дозволів.

Вирішення цих проблем та впровадження нових ініціатив і проектів може допомогти сектору вантажних перевезень в Україні вийти на новий рівень розвитку. Міжнародний досвід боротьби про важливість співпраці між державними органами і приватним с

Перспективами подальших досліджень є розробка стратегії післявоєнного розвитку вантажного транспорту та пошук фінансування для відбудови транспорту.

При всіх труднощах державні органи потребують швидко адаптувати транспортну систему до нових умов, що дозволило продовжити забезпечення країни необхідними товарами та підтримувати життя.

РОЗДІЛ 2. СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ТА ПОДАТКОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТАМИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

2.1. Організація обліку та фінансової звітності на ПП «Багіра»

Організація бухгалтерського обліку є ключовим елементом розвитку малого бізнесу. Як і на будь-якому підприємстві, підприємства малого бізнесу використовують чітко структуровані системи обліку, контролю та звітності.

Важливим етапом у створенні підприємства є організація бухгалтерського обліку, яка є ключовою роль у підготовці бізнесу до ефективної діяльності. Без належно організованого обліку неможливо забезпечити повноцінне функціонування підприємства. Таким чином, організація бухгалтерського обліку включає низку дій власників бізнесу, управління спрямованих на створення, забезпечення стабільного функціонування, подальший розвиток і вдосконалення системи бухгалтерського обліку з наданням забезпечення ефективного процесу.

Загальні проблеми, з якими стикається малий бізнес під час ведення бухгалтерського обліку, включають відсутність або недостатню розробленість структури та функції корпоративного обліку. Також часто не проводиться аналіз ключових елементів облікової політики компанії, що ускладнює встановлення зв'язку між бухгалтерським та податковим обліками.

Специфіка організації бухгалтерського обліку на малих підприємствах наступна:

1) Вибір системи оподаткування. Відповідно до чинного законодавства, підприємства можуть обирати між загальною або спрощеною системами оподаткування, якщо вони відповідають встановленим вимогам.

2) Вибір форми організації бухгалтерського обліку . Існує кілька варіантів вибору суб'єкта обліку.

3) Вибір системи бухгалтерського обліку . В залежності від обсягу діяльності ПП.

4) Використання плану рахунків. Підприємства можуть вибирати між загальним або спрощеним планом рахунків.

Малі підприємства можуть звернути загальну систему оподаткування, і в цьому випадку для організації процесу використання методичних рекомендацій щодо застосування реєстрів бухгалтерського обліку, що є характерним для досліджуваного ПП «Багіра».

ПП «Багіра» перебуває на загальному оподаткуванні, тому має вибір у застосуванні загального плану рахунків відповідно до наказу Мінфіну України №291 і використовувати: рахунки 8 і 9 класів, однак використовує тільки 9 клас рахунків [11].

У межах спрощеної системи оподаткування платники податків мають можливість вибрати використання спрощеного плану рахунків або вести облік без застосування плану рахунків та подвійного запису. Малі підприємства, які застосовують спрощену систему обліку доходів та витрат і не зареєстровані як платники ПДВ, можуть систематизувати інформацію з первинних документів у реєстрі бухгалтерського обліку без необхідності використання методу подвійного запису.

Форми реєстрів бухгалтерського обліку на малих підприємствах спрощені до мінімуму. Відповідно до методичних рекомендацій №720, для підготовки фінансової звітності достатньо розділити облік операцій з активів, капіталу та зобов'язань, що і зроблено в ПП «Багіра».

Одним із ключових організаційних аспектів бухгалтерського обліку є вибір форми обліку для ПП. Кожна форма за різними видами облікових реєстрів, що дозволяє забезпечити оперативний контроль, оперативність, точність та достовірність господарських операцій. Малі підприємства можуть на власний розсуд вибрати облікові форми, проте цей вибір необхідно зафіксувати в Наказі про облікову політику і застосувати обрану форму.

Особливу увагу слід приділити вибору форми бухгалтерського обліку, оскільки юридична особа - суб'єкт малого підприємництва має можливість вибору однієї з форм бухгалтерського обліку, то на ПП «Багіра» обрано просту форму з використанням системи подвійного запису. Система обліку автоматизована.

Для цілої оподаткування платники податкових зобов'язань зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, які мають значення для визначення об'єктів оподаткування та податкових зобов'язань. Облік ведеться на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності та інших документів, пов'язаних з нарахуванням і сплатою податків і зборів. Це регулюється законодавством. Для розрахунку об'єкта оподаткування платник податку на прибуток використовує дані обліку і фінансової звітності (Фінансова звітність суб'єктів малого підприємництва (форми 1-м та 2-м), що наведено в дод. А2 та А3).

Ця система звітності дозволяє малим підприємствам зосередитися на основних показниках, спрощуючи процеси ведення бухгалтерського обліку та складання звітності.

За результатами дослідження можна виділити такі основні напрямки організації бухгалтерського обліку для суб'єкта.

Вибір системи оподаткування – суб'єкти малого підприємництва повинні звернути відповідну систему оподаткування (загальна чи спрощена), яка впливає на методи ведення обліку та складання фінансової звітності.

Затвердження в Наказі облікової політики обраної форми обліку – підприємство повинно офіційно затвердити вибрану форму обліку в наказі.

Підтвердження проведених господарських операцій первинними документами – усі господарські операції мають підтверджені факти.

Відображення інформації в обліковому реєстрі – залежно від форми обліку.

Підсумування фінансових результатів – на основі облікових даних у фінансовій звітності.

Ці напрями допомагають малим підприємствам належно організувати бухгалтерський облік і забезпечують відповідність податковому закону, наступним кроком дослідження у випускній кваліфікаційній роботі є розгляд вищенаведеної послідовності на прикладі ПП «Багіра».

Відповідно до статуту ПП «Багіра» дод. А1, підприємство зареєстровано за адресою: 58003, Україна, Чернівецький р-н, Чернівецька обл., місто Чернівці, вулиця Сумська, будинок, 7, квартира, 2. Клас 49.31, та є суб'єктом малого підприємництва.

Основним видом діяльності ПП є пасажирський наземний транспорт міського та приміського сполучення, також в статуті зазначено, що предметом діяльності ПП є організація прийому та обслуговування іноземних та вітчизняних туристів в Україні; екскурсійна діяльність, а також організація масового оздоровчого туризму; надання транспортно-експлуатаційних послуг, також ремонт та обслуговування транспортних засобів; транзит автомобілів; торговельна діяльність, як оптова так і роздрібна; торгівля автотранспортними засобами, автозапчастинами, комплектуючими засобами, а також прокат автомобілів.

Засновником підприємства є Храпчинський М.В., який являється власником майна, що формується з таких джерел, як грошові та майнові внески, доходи від господарської та фінансової діяльності, кредити банків, безвідплатні внески юридичних осіб, відповідно зареєстрований капітал підприємства складає 1000 грн.

Згідно дод. А1 зазначено, що ПП здійснює оперативний облік і бухгалтерський облік результатів своєї роботи, формує статистичну звітність та податкову звітність. Під час дослідження організації обліку на ПП «Багіра» не виявлено Наказу про облікову політику, що є суттєвим порушенням і тому ми рекомендуємо головному бухгалтеру Храпчинській Поліні його розробити і затвердити на ПП. Досліджуване підприємство засноване у 2001 році, на даний момент ПП зареєстроване на загальній системі оподаткування та є платник ПДВ № 312898924126 станом на 21.10.2024.

Підприємство приймає участь у тендерах, на рис.2.1 наведена інформація по тендерах за 2024 рік.

ДК 021:2015 - 50113000-0 - Послуги з ремонту і т... 9 900 ₪ Покупець Відділ освіти, сім'ї, молоді, спорту, культури і туризму Кам'янської сільської ради Чернівецького району, Чернівецької області Завершено 23.09.2024	Поточний ремонт шкільного автобуса 9 900 ₪ Покупець ЮРКОВЕЦЬКА СІЛЬСЬКА РАДА ЧЕРНІВЕЦЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ Завершено 07.06.2024	ДК 021:2015 - 50113000-0 - Послуги з ремонту і т... 9 900 ₪ Покупець Відділ освіти, сім'ї, молоді, спорту, культури і туризму Кам'янської сільської ради Чернівецького району, Чернівецької області Завершено 24.04.2024
ДК 021:2015 - 50113000-0 - Послуги з ремонту і т... 8 500 ₪ Покупець Відділ освіти, сім'ї, молоді, спорту, культури і туризму Кам'янської сільської ради Чернівецького району, Чернівецької області	ДК 021:2015: 60130000-8 – Послуги спеціалізовани... 324 144 ₪ Покупець Відділ освіти, сім'ї, молоді, спорту, культури і туризму Кам'янської сільської ради Чернівецького району, Чернівецької області	ДК 021:2015 - 34330000-9 - Запасні частини до ва... 8 600 ₪ Покупець Відділ освіти, сім'ї, молоді, спорту, культури і туризму Кам'янської сільської ради Чернівецького району, Чернівецької області

Рис.2.1 Витяг з держзакупівель по ПП «Багіра» у 2024 році

Фінансові показники діяльності ПП відповідно до дод. А2 та А3 Фінансової звітності малого підприємства свідчить про прибутковість підприємства у 2023 р. в сумі 34,6 тис.грн., у 2022 р. у сумі 3,2 тис.грн., у 2021 році підприємство спрацювало збитково через обмеження пов'язані з короною вірусною хворобою в сумі непокритого збитку 171,1 тис.грн.

Оцінка показників активів ПП «Багіра» наступна, так необоротні активи у 2021 р. склали 473,2 тис.грн., у 2022 р. – 354,9 тис.грн., у 2023 р. збільшились до 460,4 тис.грн. (рис.2.2.).

Оборотні активи ПП за 2021-2023 рр. сформовані з дебіторської заборгованості, яку рекомендуємо погасити та грошових коштів. Відповідно даний показник у 2021 р. оцінено в сумі 51 тис.грн., у 2022 р. – 190 тис.грн., у 2023 р. – 123,4 тис.грн., також визначено, що сума дебіторської заборгованості

за надані послуги у 2021 р. складала 46,8 тис.грн., у 2022 р. зросла до 62,2 тис.грн., у 2023 р. 87,4 тис.грн., тобто спостерігається динаміка до збільшення заборгованості.

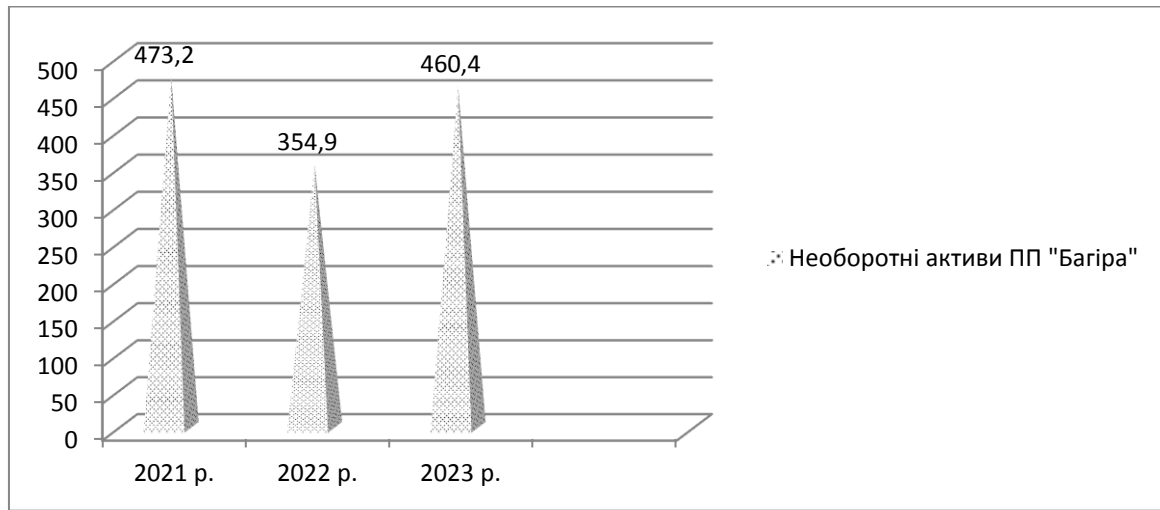

Рис.2.2. Оцінка необоротних активів ПП «Багіра»

за 2021-2023 рр. (тис.грн.)

Вивчення валюти балансу за 2021 – 2023 рр. показало, що у 2021 р. даний показник склав 524,3 тис.грн., у 2022 р. збільшився до 544,9 тис.грн., та у 2023 р. зріс до 583,8 тис.грн. Динаміка показника наведена на рис.2.3.

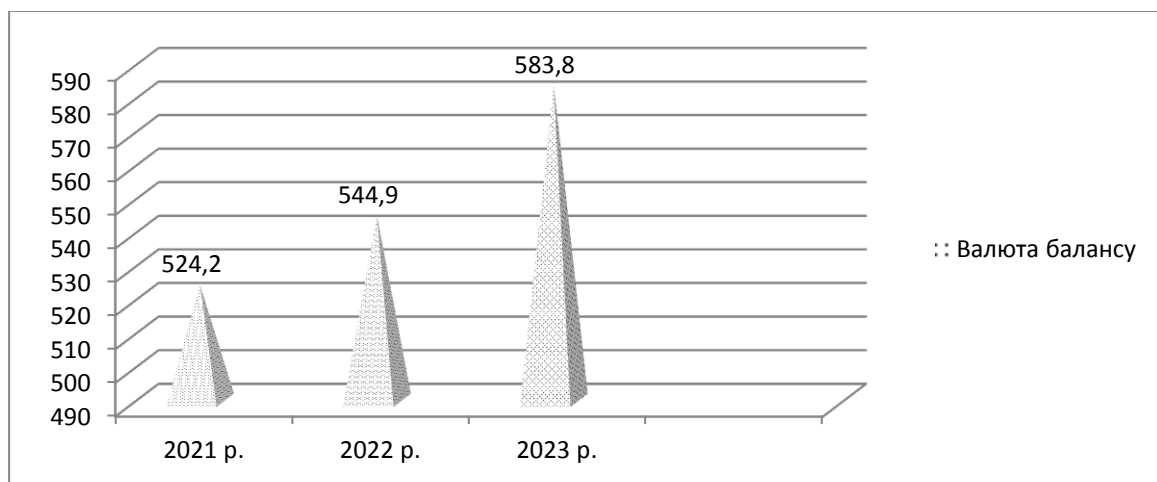

Рис.2.3. Оцінка валюти балансу ПП «Багіра»

за 2021-2023 рр. (тис.грн.)

Таким чином бачимо, що спостерігається тренд до збільшення досліджуваного показника.

Організаційна структура ПП «Багіра» наведена в дод. А13, свідчить про правильно сформовану систему управління транспортним підприємством.

Організація системи бухгалтерського обліку на ПП «Багіра» відображає типові проблеми, з якими стикається малий бізнес. З обмеженими ресурсами компанія працює з одним бухгалтером, який виконує всі ключові фінансові та бухгалтерські завдання. Це оптимізоване налаштування забезпечує ефективність витрат, але покладає на бухгалтера значну відповідальність за дотримання податкового законодавства, нарахування заробітної плати та фінансову звітність, а також бути в курсі юридичних змін. Ефективна організація бухгалтерського обліку в таких випадках забезпечує прозорість роботи та дотримання законодавства навіть при мінімальному штаті працівників.

На ПП «Багіра» заробітна плата виплачується погодинно, а витрати перераховуються на особистій картці працівників. Це спрощує облік та зменшує витрати на приведення додаткових документів, адже виписки банку обслуговують офіційним підтвердженням виплати. Така система є особливо зручною для малого бізнесу з невеликим штатом працівників.

Головою рекомендацією в результаті вивчення організації обліку на ПП є розроблення та затвердження наказу про облікову політику підприємства.

2.2. Податковий облік на ПП «Багіра» в умовах військового стану

З 05:30 24 лютого 2022 року в Україні було введено воєнний стан, що стало наслідком військової агресії Російської Федерації. Того ж дня набрав чинності Указ Президента України № 69/2022 «Про загальну мобілізацію» [43]. Багато українців, відгукуючись на заклик, стали добровольцями, щоб захистити свою країну, а також активно займаються волонтерською діяльністю. Підприємства змушені евакуювати з районів, де ведуться бойові дії, або призупиняти свою

діяльність - усі ці зміни відображаються в системі обліку, особливо в податковому.

Насамперед варто зазначити, що на період воєнного стану платники єдиного податку першої та другої групи (представники мікробізнесу - фізичні особи-підприємці) звільняються від сплати єдиного податку та подачі податкової звітності за цим податку. Водночас спрощена система оподаткування для малих, середніх і деяких великих підприємств зазначила суттєві зміни. Юридичні особи різних організаційно-правових форм, незалежних від кількості працівників, а також фізичні особи-підприємці (з доходом у 2021 році менше 10 млрд. грн.) можуть з 1 квітня 2022 року перейти на спрощену систему оподаткування та стати платниками єдиного податку третьої групи [24].

На 1 квітня 2022 року, за інформацією офіційного веб-порталу парламенту України, 148 499 суб'єктів різних галузей економіки виявили бажання перейти на спрощену систему оподаткування зі ставкою 2%. Серед них 29 585 складають юридичні особи, тоді як 118 914 - фізичні особи-підприємці. На перший погляд ця кількість може видатися невеликою. Наприклад, частка зареєстрованих юридичних осіб у загальній кількості 1 433 833 компаній, які діяли станом на грудень 2021 року, становить лише 2,06% [45]. Протест для реалізації таких нововведень це процес про виявлення позитивного тренду, і очікується, що кількість бізнес-структур, які вирішують, як їм працювати в таких складних умовах. Особливості застосування реформи воєнного часу по спрощеній системі оподаткування проаналізовано і наведено в дод.А14.

Варто врахувати, що заявки на перехід до спрощеної системи оподаткування за новою ставкою 2% почали приймати лише з 1 квітня 2022 року. Крім того, не всі суб'єкти господарювання отримали інформацію про ці зміни через ряд об'єктивних причин. До них належать обмеження зв'язку в регіонах, які регулярно знають ворожі атаки, неможливість перенести бізнесову діяльність у безпечні зони, а також порушення комунікаційних та логістичних шляхів [50].

Ми вважаємо, що для оцінки доцільності переходу підприємства на спрощену систему оподаткування в контексті економічної вигоди необхідно

провести розрахунок податкового навантаження з податку на прибуток і ПДВ за попередній рік. Отримані дані доцільно порівнювати з 2% від доходу за аналогічний період. Наразі багато підприємств змушені призупиняти або скорочувати обсяги своєї діяльності, що викликане браком сировини та матеріалів, а також розташуванням у зонах актів.

У 2021 році на ПП «Багіра» через короно-вірусну хворобу спостерігався значний простій і негативні фінансові показники. Відповідно простій - це призупинення роботи, яке викликане відсутністю інших організаційних чи технічних умов для виконання роботи, а також через форс-мажорні умови або інші фактори (ст. 34 Кодексу законів про працю України). У чинному законодавстві немає іншого визначення терміна «простій» [54].

Алгоритм виходу з простору та специфіку його перебігу можна зобразити схематично (в дод. А15). Важливим є також уточнення обліку певних видів витрат під час простої. Що стосується амортизації, варто зазначити, що простій не є підставою для її ненарахування. Облік нарахування амортизації залежить від обсягів та ремонту транспортних засобів на ПП «Багіра».

У випадках часткового продовження діяльності та наданні транспортних послуг, нараховану амортизацію необхідно зараховувати до відповідності загальновиробничих витрат (Дебет 91 «Загальновиробничі витрати»). Щодо списання, то частина, яка переходить до постійно розподілених загальновиробничих витрат, можливо до виробничої собівартості продукції (Дебет 23 «Виробництво»; Кредит 91). Собівартість реалізованої продукції (Дебет 901 «Собівартість реалізованої продукції»; Кредит 91) включає постійно нерозподілені загальновиробничі витрати. Якщо надання послуг з перевезення повністю зупинене, загальновиробничі витрати не відображаються, а амортизація обліковується на субрахунку 949 «Інші операції витрати».

При частковому простої може виникнути ситуація, коли деякі структурні підрозділи підприємства (адміністративний, збутовий тощо) продовжують працювати у звичайному режимі. Облік витрат цих підрозділів слід вести

традиційною схемою, наприклад в період простою на ПП здійснювали ремонт автотранспортних засобів і продаж запасних частин.

Розглянемо склад витрат більш детально:

- Адміністративні витрати включають оплату праці адміністративно-управлінського персоналу, витрати на утримання основних засобів, нематеріальних активів тощо.
- Збутові витрати охоплюють оплату праці працівників відділу збуту, витрати на утримання основних засобів та нематеріальних активів, пов'язаних зі збутом продукції, а також витрати на рекламу, тару та упаковку.
- До інших операційних витрат витрачаються нарахування резервних сумнівних боргів, втрати від коливання валютних курсів, недоліки через псування цінностей, а також штрафи, пені та неустойки.

У 2022 та 2023 роках ПП «Багіра» працювало прибутково, саме тому бухгалтер формував Податкову декларацію з податку на прибуток підприємства за ставкою 18% (дод.А4.1., дод. А 5, дод.А6), декларація здана і зроблена відмітка про прийняття в ГУДПС у Чернівецькій області, Чернівецька ДПП в м. Чернівці.

Протягом всього періоду дослідження ПП «Багіра» формувало Податкову декларацію з податку на додану вартість, наприклад за 2022 рік (дод.А7), в якому зазначається податкове зобов'язання на суму 29489 грн., а також зазначена сума податкового кредиту на суму 36556 грн., дата подання декларація відмічено 17.01.2023 рік. В додатку 5 до даної декларації, а саме «Розрахунок сум податку на додану вартість, не сплачених суб'єктом господарювання до бюджету у зв'язку з отриманням пільг», до ПП застосовувалась пільга в такому змісті: «Звільнені від оподаткування операцій з перевезення пасажирів міським транспортом, тарифи по яким регулює законодавство» на суму 59531680 грн., код податкової пільги – 14060417.

До податкової декларації з ПДВ по ПП «Багіра» здійснюються коригування кількісних і вартісних показників.

Згідно дод.А7, наприклад зазначено, що за кодом причини коригування 202, корегували Податкову накладну №56 від 20.10.2022 р., на суму -102,382 грн., податкову накладну №41 від 26.09.2022 р. на суму 30716 грн., податкову накладну №663 від 26.09.2022 р. на суму 1323,20 грн. і т.д. (дод.А7.1, дод.А7.2, дод.А7.3, до. А7.4, дод.А7.5).

Реєстр виданих та отриманих податкових накладних по ПП «Багіра» наведено в дод. А7.6. містить детальну виписку по статті «Постачання товарів, надання послуг за ставкою 20%.

Відхилень щодо ведення податкового обліку по ПП «Багіра» не виявлено, підприємство вчасно подає декларації і здійснює розрахунки за податками та платежами.

При організації та налагодженні нових ланцюгів постачання сировини або пошуку нових клієнтів для надання транспортних послуг ПП «Багіра» необхідно звертати особливу увагу на те, чи піддавати нові контрагенти під національні та міжнародні санкції, а також на законність їх діяльності. Це означає, що необхідно формувати угоди про співпрацю та важливо ставитися до кожного нового партнера бізнесу. Слід зазначити, що в цей час багато російських та білоруських компаній намагаються обійти санкції шляхом створення нових, маловідомих компаній і використання незаконних схем. Ігнорування таких дій може призвести до порушення законодавчих та міжнародних норм, які у своєму часі можуть бути використані як адміністративні, так і кримінальні відповідальні.

2.3. Формування фінансової та статистичної звітності в ПП «Багіра»

Ефективне управління малими підприємствами в умовах глобалізації погіршує їх стабільному розвитку та дозволяє оперативно реагувати на нові виклики. Тому для успішного управління малим бізнесом важливо, щоб дії менеджменту відповідали специфіці ситуації, в якій перебуває підприємство.

Це можна досягти шляхом встановлення чітких цілей і знаходження обґрунтованих шляхів для їх реалізації. Пошук можливостей для розвитку малих підприємств, створених на основі різноманітної інформації, яку можна отримати з різних джерел: нормативно-правових актів, Інтернету, засобів масової інформації, неформальних джерел, а також даних бухгалтерського обліку.

Фінансова звітність є ключовим джерелом інформації для аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства. У фінансових звітах відображається як фінансовий стан підприємства, так і результати його фінансово-господарської діяльності. Підприємство «Багіра» відноситься до категорії малих підприємств і надає спрощену звітність, вимоги до якої наведена в дод. А 16 відповідно до вимог нормативів.

Форма «Фінансова звітність малого підприємства» по ПП наведена в дод. А.2 та А3. При складанні форми звітності не виявлено порушень, все відповідає нормативам, зокрема НП(С)БО 25.

ПП «Багіра» звітує в Держстат України. В дод.А8 наведено Звіт про використання запасів палива за 2022 рік №4-мтп (річна), складається в розрізі таких розділів:

- 1) Використання та запас палива;
- 2) Витрати палива енергетичним сектором;
- 3) Кінцеве використання палива;
- 4) Втрати палива,

Так кінцеве використання палива склало 68500000 (дод. А8).

Також ПП формує Звіт про роботу автотранспорту, форма №2-тр (річна) наведена в дод. А9, згідно якого пробіг автомобілів склав 479,5 тис.км.

Бухгалтер ПП «Багіра» формує Звіт про зайнятість і працевлаштування осіб з інвалідністю, відповідно до Наказу Міністерства соціальної політики України від 20 серпня 2020 року №591, дод.А10. Згідно даного звіту зазначено, що облікова кількість штатних працівників складає 16 осіб і 1 з них особа з інвалідністю. Фонд оплати праці у 2021 році складав 796610 тис.грн., а середня

заробітна плата складає 59,1 тис.грн. Звіт прийнято Чернівецьким обласним відділенням Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю 28 січня 2022 року.

В дод. А 11 наведено форму про зайнятість і працевлаштування громадян. Що мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню за 2011 рік, зі звіту на підприємстві є 3 осіб, яким за звітній період надано право на пенсію. Також ПП формує Звіт про обсяги реалізованих послуг за квартал.

Також основним первинним документом на підставі якого визначається маршрут, водій, пробіг, рейси і рух пального є форма №1-АП, а саме Дорожній лист (дод.А12).

На великих і середніх підприємствах актуальні питання викладання угод з новими контрагентами вирішують юридичні відділи або власники компанії самостійно. Однак залучення бухгалтерів з їхньою професійною досвідом у такій ситуації може прискорити вирішення проблеми та посилити заходи безпеки. Для оцінки ризиків, пов'язаних із санкціями, вивчаємо наступні питання:

1) визначити або передбачити прямий вплив країни, таких як Білорусь і Росія, або третіх осіб, які можуть діяти через постачальників, покупців, дистриб'юторів або фінансів.

2) З метою ідентифікації контрагентів, пов'язаних із фізичними чи юридичними особами, що підпали під санкції, переглянути базу даних клієнтів. Визначте структуру бенефіціарної власності контрагентів, щоб виявити якісь зв'язки з особами або організаціями, які під санкціями. Це важливо, після російської чи білоруської власності можна приховувати.

3) Дослідити можливості надання послуг, якщо з'ясовується, що майбутні клієнти чи постачальники пропускають під дію санкцій, підприємство не слід укладати з ними угоди. Також необхідно перевірити чинних контрагентів на предмет їх вимоги відповідності санкційним. У випадку виявлення таких осіб їх активність має бути заморожена.

4) При складанні фінансової звітності за 2024 рік ПП «Багіра» слід переглянути ключові бухгалтерські показники, такі як оцінка необоротних

матеріальних і нематеріальних активів, можливе їхнє знецінення або ліквідація, а також оцінка очікуваних кредитних збитків і дебіторської заборгованості. Наприклад, повторюється питання, як почати з довгостроковими кредитами на необоротні активи, знищені внаслідок бойових дій, або як юридично оформити списання дебіторської заборгованості через заборгованість дебітора.

Крім того, підприємство може зменшити податкову знижку, до якої можна включити суму прибутку або благодійних внесків, наданих неприбутковим організаціям. Розмір таких внесків не повинен перевищувати 16% загального оподатковуваного доходу звітного року [44].

Фізичні особи на загальній системі оподаткування також мають право збільшити суму витрат від професійної діяльності на вартість переданого майна або коштів, перерахованих на заробіток Збройних Сил України чи Національної гвардії України, за умови наявності документального підтвердження.

Висновки до розділу 2

За результатами проведеного дослідження зроблено наступні висновки:

1) Оцінка наявних змін функціонування системи обліку та оподаткування під час дії воєнного стану відкриває резервні шляхи консолідації рішень та зусиль, нові виміри у підтримці підприємництва для ефективного відновлення економіки держави;

2) Обліково-податкова система зіткнулася з новими викликами, рішення яких потребує швидких дій та врахування довгострокових наслідків. Аналіз питань, пов'язаних із введеними податковими змінами, особливостями роботи підприємств у стані повного або часткового простору, а також проблемами оплати праці під час воєнного стану та аспектами, які має обліковий запис персоналу, сьогодні є критичним місцем для забезпечення функціонування суб'єктів господарювання.

3) Запропоновані рекомендації можуть допомогти підприємствам ефективніше використовувати інструменти підтримки економіки України, зменшуючи податкові навантаження та адаптуючи бухгалтерський облік до умов воєнного часу. Підтримка бізнесу залишається фактором економічної стійкості країни, що також сприяє оподаткуванню.

4) У перспективі важливо провести оперативну дерегуляцію та оновлення державної політики в податковій і митній сферах. Після перемоги України значне зниження адміністративного та податкового тиску на бізнес дозволить зберегти більше коштів в обігу та створити ресурси для подолання післявоєнних проблем.

РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦВА

3.1. Оцінка фінансової звітності ПП «Багіра»

В умовах ринкової економіки запит на фінансову інформацію дуже високий, оскільки більшість ділових рішень потребує надійної інформаційної підтримки. Основним джерелом для прийняття управлінських рішень є оперативна фінансова звітність підприємства, яка забезпечує інформаційні потреби користувачів, таких як керівництво, інвестори, кредитори та інші цікаві сторони. Своєчасне отримання цієї інформації за допомогою сучасних телекомунікаційних каналів стає все більшим для аналізу та оцінки фінансового стану підприємства.

Економічний аналіз звітності є інструментом для оцінки фінансового стану підприємства. Методом цього аналізу є оцінка таких ключових показників, як рентабельність, ліквідність та платоспроможність, що дозволяє об'єктивно оцінити як внутрішні, так і зовнішні відносини дослідження об'єкта. Аналіз фінансової звітності дозволяє зменшити невизначеність у прийнятих рішеннях.

Основні завдання аналізу фінансової звітності ПП «Багіра» наступні:

- Оцінка майнового стану підприємства малого бізнесу;
- визначення ступеня підприємницького ризику;
- оцінка здатності до збільшення капіталу;
- оцінка раціональності залучених коштів;
- дослідження політики розподілу [51].

У міжнародній практиці розроблено методи аналізу фінансової звітності, які обґрунтовуються на абсолютних та відносних показниках. Вони не можуть проводити як внутрішній аналіз, так і порівняльний аналіз підприємств, що займаються аналогічною діяльністю. такі аналізи виконуються за кілька років, що закінчують виявляти тенденції розвитку ПП «Багіра».

До основних методів аналізу фінансової звітності належать:

- горизонтальний аналіз
- вертикальний аналіз
- трендовий аналіз
- розрахунок фінансової стійкості [2].

Серед основних форм оперативної фінансової звітності, визначеними для стратегічного аналізу, є Звіт суб'єкта малого підприємництва. Ця форма надає інформацію, необхідну для попередньої оцінки рентабельності, фінансового стану та потреб підприємства у зовнішньому та внутрішньому фінансуванні.

Оцінка активів та пасивів ПП «Багіра» за 2021-2023 рр. наведено в дод. А17., результати дослідження наступна:

Первісна вартість основних засобів у 2022 році спостерігалася зменшення у 2023 році значення зросло на 105,5 тис. грн. у порівнянні з 2022 роком, але в цілому за три роки впало на 12,8 тис. грн.

Знос основних засобів залишився без змін у всі роки (1189 тис. грн.), що показало про стабільність у зношуванні активів.

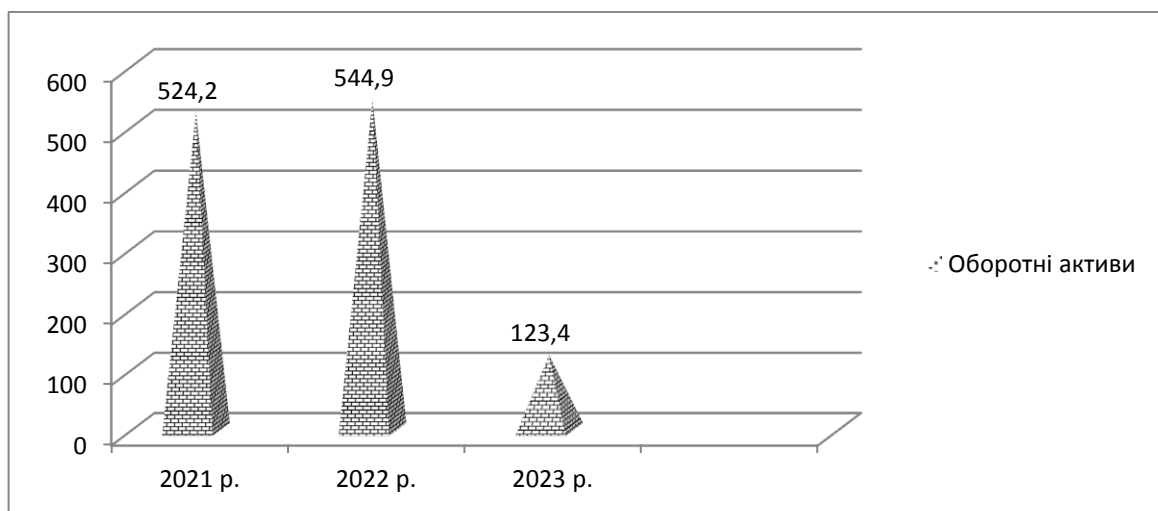

Рис.3.1. Оцінка оборотних активів в ПП «Багіра» за 2021-2023 рр. (тис.грн.)

Залишкова вартість основних засобів зменшилась на 118,3 тис. грн. у 2022 році, однак у 2023 році зросла на 373,7 тис. грн.. у порівнянні з 2022 роком, що призвело до загального підвищення на 255,4 тис.грн.

Дебіторська заборгованість за надані послуги у 2022 році зросла на 15,4 тис. грн (+32 %), у 2023 році спостерігалось подальше зростання на 25,2 тис. грн. (+40,5%).

У 2022 році грошові кошти зросли на 123,6 тис. грн., проте у 2023 році витрати знизилися на 91,8 тис. грн (-71,8%).

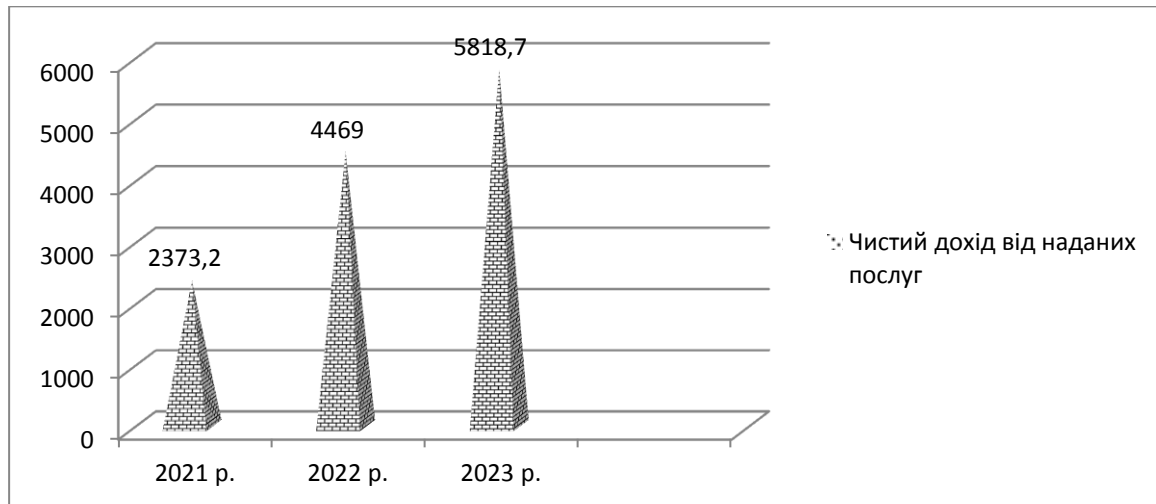

Рис.3.2. Оцінка чистого доходу від надання послуг по ПП «Багіра» за 2021-2023 рр. (тис.грн.)

Оборотні активи зросли на 139 тис. грн. (+272,5%), у 2023 році зменшилися на 66,6 тис. грн. (-35%) по ПП «Багіра», динаміка показника наведена на рис.3.1.

Оцінка капіталу свідчить про зростання на 3,2 тис. грн. (+0,8%) у 2022 році. У 2023 році приріст на 34,6 тис. грн (+8,1%).

Оцінка доходів та витрат ПП «Багіра» наведена в табл.3.1. , результати аналізу наступні: чистий дохід від наданих послуг у 2022 р. відносно 2021 зріс на 2095,8 тис.грн., у 2023 р. відносно 2022 р. на 1349,7 тис.грн., та у 2023р. відносно 2021 р. на 3445,5 тис.грн.

Собівартість наданих послуг у 2022 р. відносно 2021 р. зросла на 1920,8 тис.грн., у 2023р. відносно 2022 р. зросла на 1311,4 тис.грн., у 2023 р. відносно 2021 р. показник зріс на 3232,2 тис.грн.

Разом витрати у 2021 р. склали 2544,3 тис.грн., у 2022 р. 4465,1 тис.грн., у 2023 р. показник склав 5776,5 тис.грн., тобто у 2022 р. відносно 2021р.

показник зріс на 1920,8 тис.грн., у 2023 р. відносно 2022 р. показник збільшився на 1311,4 тис.грн., відносно у 2023р. відносно 2021 р. показник збільшився на 3232,2 тис.грн.

Таблиця 3.1

Оцінка фінансових результатів ПП «Багіра» за 2021-2023 рр.

№	Показник	Період			Відхилення (тис.грн.)		
		2021 рік	2022 рік	2023 рік	2022 р. від 2021 р.	2023 р. від 2022 р.	2023 р. від 2021 р.
1	2	4	5	6	8	9	10
1	Чистий дохід від реалізації продукції	2373,2	4469	5818,7	2095,8	1349,7	3445,5
2	Інші операційні доходи	0	0	0	0	0	0
3	Разом доходи	2373,2	4469	5818,7	2095,8	1349,7	3445,5
4	Собівартість реалізованої продукції	2544,3	4465,1	5776,5	1920,8	1311,4	3232,2
5	Інші операційні витрати	0	0	0	0	0	0
6	Інші витрати	0	0	0	0	0	0
7	Разом витрати	2544,3	4465,1	5776,5	1920,8	1311,4	3232,2
8	Фінансовий результат до оподаткування	-171,1	3,9	42,2	175	38,3	213,3
9	Податок на прибуток	0	0,7	7,6	0,7	6,9	7,6
10	Чистий прибуток	-171,1	3,2	34,6	174,3	31,4	205,7

Фінансовий результат у 2021 р. склав збиток - 171,1 тис.грн., у 2022 р. прибуток склав 3,9 тис.грн., податок на прибуток 0,7 тис.грн. і чистий прибуток сформовано в сумі 3,2 тис.грн., у 2023 р. показник склав 42,2 тис.грн., податок на прибуток склав 42,2 тис.грн., відповідно податок на прибуток склав 34,6 тис.грн.

Перспективами подальшого розвитку ПП є вивчення ринку послуг з перевезення пасажирів, освоєння нових маршрутів, організація туристичних маршрутів по Україні та закордон.

3.2. Використання ІІІ для удосконалення організації обліку на транспортних підприємствах

Вплив інноваційних комп'ютерно-комунікаційних технологій на бухгалтерський облік підприємств з надання транспортних пасажирських послуг досліджували як вітчизняні, так і зарубіжні науковці.

Таким чином, дослідники Тураєв Шоядбек і Рахматов Сухбатилло пояснили необхідність впровадження інноваційного обліку та управління в умовах автоматизації пасажирських перевезень за допомогою сучасних комп'ютерно-комунікаційних технологій [30]. Волков С. та Пишний В. дослідили перелік технічних пристроїв, зокрема валідаторів оплати за проїзд, які можуть бути використані для автоматизації обліку [31].

Юань Ч.-В., Ван Дж.-В. та Лу Ю.-П. висвітлили перспективи використання системи супутникового глобального позиціонування, які суттєво змінюють методику бухгалтерського обліку у пасажирських перевізників [32]. Dirks Nicolas, Schiffer Maximilian та Walther Grit дослідили інформаційне забезпечення управління електротранспортом, використовуючи автоматизовані лічильники електроенергії [33]. Würtz Samuel, Bogenberger Klaus і Göhner Ulrich у своїх дослідженнях розглядали роль Big Data у формуванні бази даних для управління ними [34].

У наукових публікаціях Ambrosi Grigore досліджував бухгалтерський облік у контексті моделювання пасажиропотоків у транспортній мережі громадських утворень [35]. Поляк Мілош, Семанова Стефанія та Варян Павол підкреслили важливість бухгалтерського обліку для управління ризиками у фінансуванні організації пасажиропотоків [36].

Попри широкі дослідження в галузі бухгалтерського обліку у сфері пасажирських перевезень, публічні публікації не враховують роль незалежних емітентів електронних проїзних документів та їхню публічність. Також не

належить належна увага встановленню інформаційного взаємозв'язку між інформаційними системами підприємств та операторами системи автоматизованого управління пасажиропотоками. Це питання є актуальним для дослідження з планування удосконалення методики обліку витрат і доходів діяльності перевізників та емітентів електронних проїзних квитів в умовах смарт.

Дослідження спрямоване на розробку рекомендацій щодо вдосконалення методики обліку витрат і доходів у діяльності перевізників та емітентів електронних квитів для NFC-валідаторів (рис.3.3). Це має сприяти покращенню інформаційної взаємодії між усіма учасниками процесу пасажирських перевезень, що, у свою чергу, дозволяє підвищити ефективність автоматизованого управління пасажирями.

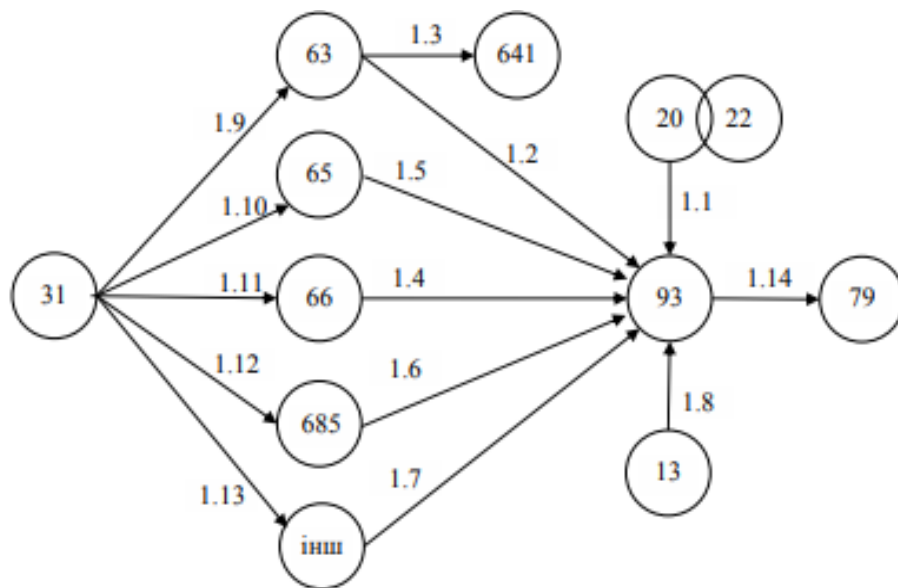

Рис. 3.3. Схема обліку витрат емітента електронних проїзних квитів для NFC-валідаторів рекомендована ПП «Багіра»

Роз'яснення умовних позначень до рис.3.1. наведено в дод. Б5. Емітенти електронних проїзних квитів забезпечують також роль посередників у процесі переказу грошових коштів від пасажирів до транспортних компаній, які надають послуги з перевезення пасажирів.

Відображення обліку надходжень коштів та доходів емітентів електронних квитків показано на рисунку 3.4. Наприкінці дня або робочої зміни вартості, отримані від продажу електронних квитків, мають бути зараховані на банківські рахунки емітента (операція 2.2 на малюнку 3.3). З точки зору бухгалтерського обліку, це є цільовим фінансуванням або цільовими надходженнями (роз'яснення умовних позначень до рис.3.4. наведено в дод. Б6

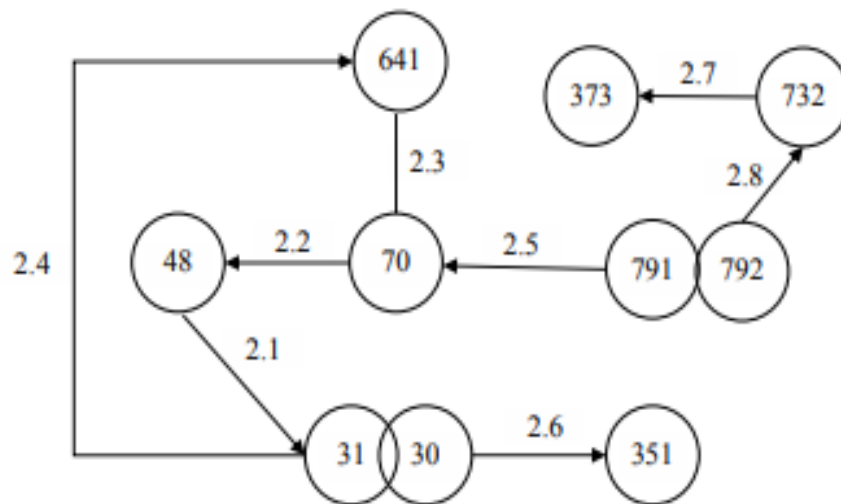

Рис.3.4. Схема обліку доходів емітента електронних проїзних квитків для NFC-валідаторів рекомендована ПП «Багіра»

Після отримання інформації від перевізників через систему NFC-валідації про фактичну кількість перевезених пасажирів за визначений період, здійснюється формування доходу емітента (операція 2.2). Одночасно необхідно відобразити податкові зобов'язання з ПДВ, пов'язані з наданими послугами (операція 2.3). Емітенти можуть знову використовувати отримані кошти для погашення боргів, наприклад, для сплати ПДВ до бюджету (операція 2.4) або інших зобов'язань.

Варто зазначити, що кошти, отримані від пасажирів, є комерційним інвестиційним ресурсом для емітентів електронних проїзних квитків. До моменту перерахування перевізникам ці кошти залишаються в розпорядженні емітентів, що дозволяє їм здійснювати короткострокові фінансові інвестиції

(операція 2.6), наприклад, депозитні рахунки, казначейські векселя чи грошові сертифікати. Емітенти, що підтримують фінансові доходи в частині відсотків від цих інвестицій (операція 2.7), що наприкінці звітного періоду збільшують їхні фінансові результати (операції 2.5 та 2.8) [42].

Оптимізацію обліку фінансових результатів емітентів електронних проїзних квитків доцільно використовувати разом із підприємствами, які надають транспортні послуги, за рахунок їхніх витрат та доходів є взаємопов'язаними. Прибутковість емітентів залежить від доходів перевізників, оскільки частина коштів, отриманих за транспортні послуги, залишається в емітенті. Таким чином, оператори системи автоматизованого управління пасажиропотоками зацікавлені у більшій мірі.

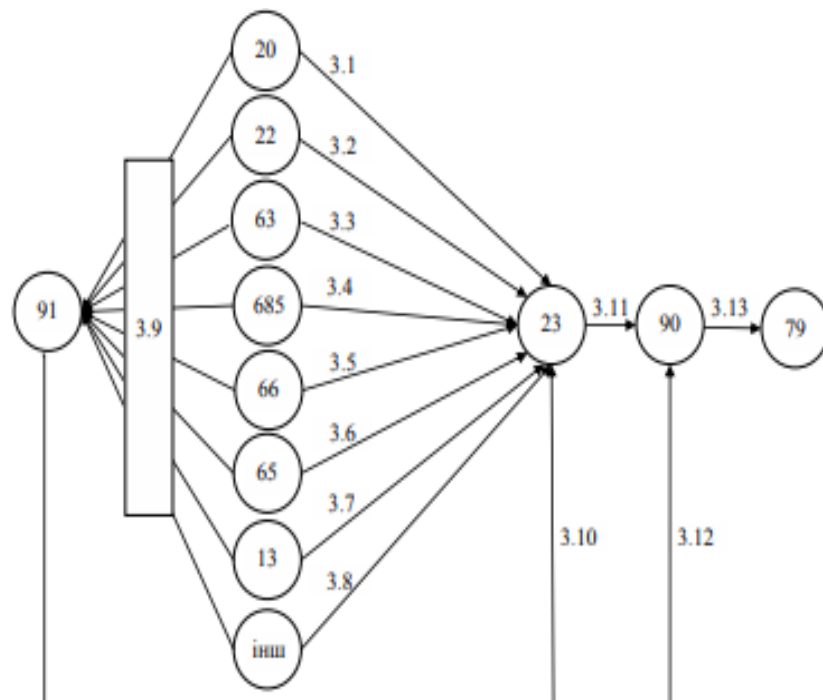

Рис.2.3. Схема обліку витрат основної діяльності рекомендована ПП «Багіра»

На основі інформації, отриманої від GPS-навігаційних систем та NFC-валідації кожного транспортного списку, доцільно забезпечити автоматизоване списування матеріальних запасів, таких як паливо та запасні частини (операція 3.1). За аналогічним підходом необхідно відобразити в обліку списання малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП), які використовують для

функціонування громадського транспорту (операція 3.2). Дані з глобальної системи позиціонування та автоматизованого управління пасажиропотоками можуть використовуватися для автоматизованого нарахування заробітної плати основного та допоміжного персоналу перевізників (операція 3.5) та відрахувань також до фондів соціального страхування.

За виробничим методом, на основі кількостей показників експлуатації транспортних засобів, доцільно підтримувати нарахування амортизації транспортних засобів (операція 3.7). Крім того, в процесі роботи пасажирських перевізників можна виникати потреби в послугах сторонніх постачальників і підрядників (операція 3.3).

Витрати транспортних компаній, які не пов'язані одночасно з наданням транспортних послуг і не можуть бути автоматично зібрані за допомогою GPS та NFC, слід віднести до загальновиробничих витрат (операція 3.9). Вони поділяються на розподілені та нерозподілені, з подальшим підключенням до собівартості транспортних послуг (операція 3.10) або віднесенням до операційних витрат підприємства (операція 3.12) [42].

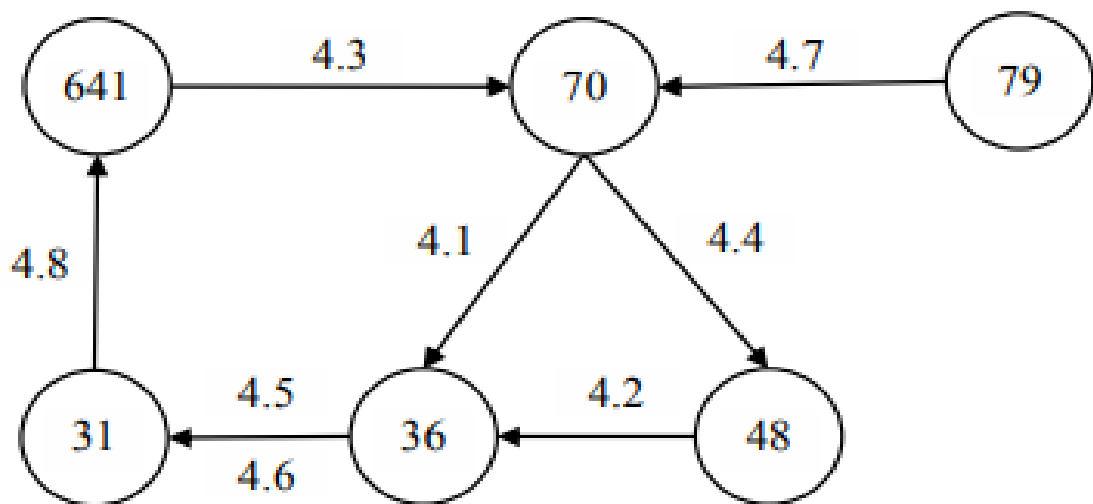

Рис. 3.5. Схема обліку доходів основної діяльності рекомендована ПП «Багіра»

Для накопичення цих витрат формується загальна собівартість транспортних послуг (операція 3.11), яка потім записується та враховується під

час підрахунку фінансових результатів діяльності транспортних підприємств (операція 3.13).

Взаємозалежність витрат учасників публічних пасажирських перевезень також є фактором. Для розрахунку собівартості надання транспортних послуг можна акумулювати витрати емітентів та перевізників, що пов'язані з їхньою основною діяльністю. Кожен учасник ринку, враховуючи власні витрати, створює загальну вартість електронних проїзних квитів із бажаним рівнем орендної.

Однак, для забезпечення прозорості процесу ціноутворення, розрахунок собівартості транспортних послуг має бути відкритим для публічного контролю. Такий контроль з боку емітентів і перевізників допоможе підвищити достовірність облікових даних щодо їхніх витрат. Схематичне відображення обліку витрат рекомендованих для ПП «Багіра» наведено на рис.3.5. діяльності перевізників необхідно врахувати також їхні доходи, пояснення до схеми наведено в дод. Б7.

Схема обліку доходів основної діяльності перевізників відображена на рис.3.5., роз'яснення до схеми наведено в дод. Б 8. Інформація про кількість перевезених пасажирів, отримана через систему NFC-валідації, є ключовою для визначення доходів транспортних підприємств. Основний дохід перевізників формується з двох джерел, залежно від категорій пасажирів: платоспроможних і пільгових. На цих підставах дані за певний звітний період перевізники можуть виставляти рахунки емітентам електронних квитків для надання послуг перевезення пасажирів (операція 4.1).

Аналогічним чином здійснюється виставлення рахунків місцевим органам влади, які є розпорядниками бюджетних коштів, за перевезення пільгових категорій громадян, які мають право на безкоштовний або частково оплачуваний проїзд (операція 4.2). Надходження з двох цих джерел об'єднуються, створюючи фінансовий результат операційної діяльності перевізників (операція 4.7). Подальші оплати за виставленими рахунками від

емітентів (операція 4.5) та державних органів (операція 4.6) підтверджують остаточні доходи перевізників.

Отже, інтегруйте використання інформаційних процесів у систему автоматизованого управління пасажиропотоками на базі NFC-валідації та GPS-навігації вдосконалену методику обліку витрат і доходів для всіх учасників пасажирських перевезень. Комплексний аналіз порядку створення та бухгалтерського відображення доходів і витрат як емітентів електронних квітів, так і перевізників, дозволяє оптимізувати процеси управління громадськими пасажами [41].

Розвиток міських агломерацій на основі концепції смарт-міста забезпечує ефективне управління пасажиропотоками. Для підвищення ефективності діяльності перевізників важливо впроваджувати технології NFC-валідації в поєднанні з GPS-навігацією. Інноваційні комп'ютерно-комунікаційні технології рекомендовано використовувати для покращення облікових процесів на підприємствах, які використовуються емісією електронних квітів та організацією пасажирських перевезень.

Інформацію з автоматизованої системи управління пасажиропотоками, що базується на технологіях NFC-валідації та GPS-навігації, доцільно використовувати для аналізу якості роботи пасажирського транспорту. На основі даних про кількість перевезених пасажирів можна визначити витрати й доходи транспортних компаній. Емітентні електронні квітки виступають посередниками в процесі отримання виручки від наданих транспортних послуг, тому розрахунок собівартості перевезення одного пасажирів слід проводити за наступним [42].

Емітентам електронних проїзних квітів пропонується визнавати отримані від продажу квітів грошові кошти як цільове фінансування. Частина цих коштів є доходом емітента з точки зору бухгалтерського обліку, а решта передається перевізникам на основі обліку виставлених рахунків, пропорційно кількості перевезених пасажирів.

Висновки до розділу 3

У випускній кваліфікаційній роботі розглядаються методи удосконалення обліку витрат та доходів для діяльності перевізників та емітентів електронних проїзних квитів, які використовуються в системах автоматизованого управління пасажиропотоками. Як мета відбувається в оптимізації обліку, щоб забезпечити ефективність управління, обліковий процес зараховується як пасажирських перевізників.

Оператори автоматизованої системи управління пасажиропотоками забезпечують такі функції: випуск електронних квитів, підтримку працездатності NFC-валідаторів, а також перевірку та анулювання проїзних документів у громадському транспорті. Операційні витрати операторів, які випускають електронні проїзні квитки/

Однак подальші системи дослідження мають бути спрямовані на оцінку перспективного впровадження автоматизованого управління пасажиропотоками, що забезпечує контроль за роботою перевізників та транспортною мережею.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку в Україні, яке базується на міжнародних та національних стандартах, створює всі необхідні умови для достовірного відображення фінансово-економічного стану підприємства в умовах збройної агресії Російської Федерації. Використання відповідних норм стандартів дозволяє забезпечити як специфічні характеристики воєнного стану, так і дослідження військових дій, шляхом відображення певних операцій, визнання, оцінки елементів фінансової звітності та розкриття інформації.

У випускній кваліфікаційній роботі були досягнуті поставлені цілі та вирішені завдання. Основні висновки зводяться до наступного:

1. Реформування системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності потребує продовження відповідно до Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі до 2025 року, незважаючи на умови воєнного стану.

2. Початок війни в Україні та пов'язана з нею енергетична криза в Європі мають серйозні дослідження для соціальної, економічної та політичної сфери. Тому важливо відновлювати світову економіку, а планує подолання крайньої бідності в Європі.

3. Рекомендуємо ПП «Багіра» при формуванні фінансової звітності користуватися законом «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни».

4. Розробити і затвердити наказ про облікову політику що дозволить врегулювати основні засади організації обліку на досліджуваному підприємстві.

5. При підготовці фінансової звітності за 2024 рік та наступні звітні періоди в умовах постійних змін ПП слід налаштувати коригуючс та

некоригуючі події, які можуть включатися у фінансовій звітності малого підприємства.

6. Рекомендуємо дослідницькому підприємству, яке досі використовує 1С.Підприємство, перейти до програми «BookKeeper SaaS», що має кілька переваг: наявність підтримки та документації українською мовою, простота експлуатації та інтеграції, врахування специфіки обліку в українських підприємствах, завдяки невеликій вартості та підтримка вітчизняних розробників програмного забезпечення.

7. Проводити постійне навчання працівників бухгалтерського відділу та залучати їх до онлайн-семінарів, які стосуються основних змін у веденні обліку та загальної інформації у звітності в умовах воєнного часу.

8. Встановлено, що емітенти електронних проїзних квитків можуть бути позиціоновані, як самостійні оператори системи автоматизованого управління пасажиропотоками. Для цього необхідно вдосконалити методи професійного відображення їхньої фінансово-господарської діяльності та оптимізувати облік діяльності ПП «Багіра».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ВВП України скоротився на 4%. Які галузі найбільше впали. minfin.com.ua: веб-сайт. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2021/03/24/61962027/>
2. Томчук О.Ф., Головченко Я.О. Аналітична оцінка послуг вантажних перевезень в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2023. Вип. 53. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2706>
3. Трубей О. М., Чута В. О. Аналіз ринку вантажних перевезень в Україні. Бізнес Інформ. 2018. № 6. С. 247 – 253.
4. Стасюк О. М., Чмирьова О. М., Федя Н. О. Ринки вантажних та пасажирських перевезень в Україні: проблеми та тенденції. Ефективна економіка. 2020. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=81995>
5. Прокудін Г. С., Чупайленко О. А., Дудник О. С., Прокудін О. Г. Шляхи вирішення проблем управління вантажопотоками в транспортних системах України. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2020. № 5 (261). С. 33 – 39.
6. Лучникова Т. Міжнародні вантажні перевезення територією України в умовах війни. Товари і ринки. 2022. № 3. С. 37–46.
7. Шульц С. Л., Луцків О. М. Проблеми функціонування транспортної інфраструктури та логістики України в умовах воєнного часу. Регіональна економіка. 2022. № 2. С. 85–93.
8. Кисіль Р. Якою буде індустрія логістики та перевезень у 2023 році. Економічна правда: веб-сайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/02/1/696554/>
9. Ковалишин С. В. Стратегії розвитку логістичних компаній в умовах глобалізації. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. 2023. Вип. 37. С. 6 – 104.
10. Шевченко В. Логістика війни. Як змінились вантажні перевезення в Україні. biz.nv.ua: веб-сайт. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/perevezennya-vukrajini-pid-chas-viyni-gumanitarni-vantazhiobmezhennya-na-perevezennya50231625.html>
- 11.

Мінінфраструктури спрощує отримання ліцензії на основні види автомобільних перевезень від 06.04.2022 р.

11. Урядовий портал: веб-сайт. URL: <https://mtu.gov.ua/news/33513.html>

12. Функціонування транспортного сектору України в умовах правового режиму воєнного стану. niss.gov.ua: вебсайт. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentariekspertiv/funktsionuvannya-transportnohosektoru-ukrayiny-v-umovakh-pravovoho>

13. Косар Н., Кузьо Н. Вплив війни на ринок автомобільних вантажних перевезень України та його подальший розвиток. Вісник Львівського університету. Серія економічна. 2023. Вип. 65. С. 14-23.

14. Мокряков А. Ринок вантажних перевезень в Україні: результати останніх досліджень та прогнози. logist.fm: веб-сайт. URL: <https://logist.fm/publications/rinokvantazhnih-perevezen-v-ukrayini-rezultatiostannih-doslidzhen-ta-prognozi>

15. Ринок вантажних перевезень в Україні – огляд від Pro-Consulting. proconsulting.ua: веб-сайт. URL: <https://proconsulting.ua/ua/pressroom/rynok-gruzovyhperevozok-v-ukraine-obzor-ot-pro-consulting>

16. Лучникова Т. П., Тарновська І.В., Воробйов Є.В. Адаптація транспортних підприємств України до умов воєнного стану. БізнесІнформ. 2023. №1. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2023-1_0-pages-116_122.pdf

17. Лучникова Т. Міжнародні вантажні перевезення територією України в умовах війни. Товари і ринки. 2022. № 3. С. 37–46.

18. Гайванович Н. В., О.А. Шевчук Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку морських вантажних перевезень в Україні та світі. Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут». URL: <https://ev.fmm.kpi.ua/article/view/278603/273274>

19. Росія вийшла із «зернової угоди». Що це означає для України та світу. BBC News Україна. bbc.com: веб-сайт. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c72ve44j72qo>

20. Гнедіна К.В., Нагорний П.В. Ринок вантажних перевезень в Україні: аналіз сучасного стану, виклики воєнного часу та перспективи розвитку. Підприємництво і торгівля. 2023. № 38. С. 19-28.
21. Як вітчизняний транспорт допоміг вижити українській економіці та її громадянам під час війни. – 2023. unian.ua: веб-сайт. URL: <https://www.unian.ua/economics/transport/yak-vitchiznyanytransport-dopomig-vizhiti-ukrajinskiyekonomici-ta-jiji-gromadyanam-pid-chasviyni-12105600.html>
22. Роль наземного транспорту у стійкості міжнародних перевезень вантажів в умовах війни з РФ. – 2023. niss.gov.ua: веб-сайт. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/rol-nazemnohotransportu-u-stiykosti-mizhnarodnykhperevezen-vantazhiv-v>
23. Лук'янова В.М. Транспортний комплекс України: виклики воєнного часу та перспективи розвитку. Вісник економіки транспорту і промисловості № 85, 2024. URL: <http://btie.kart.edu.ua/article/view/306415>
24. Як повномасштабна війна вплинула на обсяги перевезень в Україні URL: <https://www.slovoidilo.ua/2023/03/31/infografika/ekonomika/yak-povnomasshtabna-vijna-vplynula-obsyahy-perevezen-ukrayini>
25. Мустаца І.В. Особливості аудиту основних засобів на підприємствах вантажних автомобільних перевезень. Вісник ЧТЕІ КНТЕУ. Вип II. 2018 р. С.142-149 URL: <http://rps.chtei-knteu.cv.ua:8585/jspui/handle/123456789/834>
26. Мустаца І.В., Георгіян А. І. Особливості оподаткування торгівельних підприємств в умовах воєнного стану URL: <https://ir.duan.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3fff9e1e-e8d5-482b-be4c-b2b979004d70/content#page=22>
27. Мустаца І.В. Проблеми формування облікової політики розрахунків за податками і платежами суб'єктами малого підприємництва URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/f8b76e6d-b26b-49c1-b601-b48b23f4d2db/content#page=229>

28. Мустаца І.В., Пентелюк В. Економічні проблеми післявоєнного розвитку транспортних підприємств. Науковий вісник ЧТЕІ ДТЕУ. Вип.ІV. 2024.
29. Задорожний М., Корнят І. Облік пасажирських перевезень в умовах автоматизованого управління пасажиропотоками URL: <https://typeset.io/pdf/accounting-of-passenger-transportation-in-the-conditions-of-2py5uv5d.pdf>
30. Turaev Shoyadbek, Rakhmatov Sukhbatillo. Introduction of innovative management in the system of passenger transportation and automated system of passenger transportation in passenger transportation. Asian Journal of Multidimensional Research. 2022. № 11. P. 34–38. DOI: <https://doi.org/10.5958/2278-4853.2022.00039.8>
31. Volkov S., Pyshnyy V. Technology of the device to automate accounting the transport stream. Alternative energy sources in the transport-technological complex: problems and prospects of rational use of. 2016. № 3. P. 205–208. DOI: <https://doi.org/10.12737/17935>
32. Yuan C.-W., Wang J.-W & Lu Y.-P. Transportation economic accounting based on transportation satellite account. Journal of Traffic and Transportation Engineering. 2009. № 9. P. 108–113.
33. Dirks Nicolas, Schiffer Maximilian, Walther Grit. On the integration of battery electric buses into urban bus networks. Transportation Research Part C: Emerging Technologies. 2022. № 139. 103628. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.trc.2022.103628>.
34. Würtz Samuel, Bogenberger Klaus, Göhner Ulrich. Big Data and Discrete Optimization for Electric Urban Bus Operations. Transportation Research Board Annual Meeting - TRBAM2022. 2022. DOI: <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.13335.70563>
35. Ambrosi Grigore. Modeling of public passenger transport systems. Universum: Technical sciences. 2021. № 89. DOI: <https://doi.org/10.32743/UniTech.2021.89.8.12207>

36. Poliak Miloš, Semanova Stefania, Varjan Pavol. The Importance of the Risk in Public Passenger Transport Financing. *Komunikacie*. 2014. № 16. P. 92–97. DOI: <https://doi.org/10.26552/com.C.2014.2.92-97>
37. Скаско О., Недзельська Т. Методи обліку собівартості автотранспортних перевезень. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2019. 41. С. 409–418. DOI: <https://doi.org/10.30970/meu.2019.41.0.3052>
38. Burdyk Olena. Methodical aspects of civil passenger traffic costing. *Three Seas Economic Journal*. 2020. № 1. P. 24–28. DOI: <https://doi.org/10.30525/2661-5150/2020-4-5>
39. Laskaris Giorgos, Cats Oded, Jenelius Erik, Viti Francesco. A real-time holding decision rule accounting for passenger travel cost. 2016. DOI: <https://doi.org/10.1109/ITSC.2016.7795944>
40. Масалітіна В. В. Особливості обліку доходів від пасажирських автобусних перевезень. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 1. С. 184–190.
41. Zadorozhnyi M.-Z., Muravskiy V., Shesternyak M., Hrytsyshyn A. Innovative NFCValidation System for Accounting of Income and Expenses of Public Transport Enterprises. *Marketing and Management of Innovations*. 2022. № 1. С. 84–93. DOI: <https://doi.org/10.21272/mmi.2022.1-06>
42. Костишин Н., Яковець Т. Обліково-податкова система в умовах воєнного стану: як діяти та, які наслідки URL: <https://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/1365/1493>
43. Указ Президента України № 69/2022 «Про загальну мобілізацію»
44. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 р. No 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text2>.
45. Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни : Закон України від 03.03.2022 р. No 2115-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#Text3>.

46. Гуренко Т. Облік оплати праці та трудові відносини у воєнний період. Економіка та суспільство. 2022. Вип. No 36. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1153/1111>. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-314>.
47. Клименко М. Бухгалтерський облік під час війни: що буде зі звітністю та як оптимізувати податки. Юридична газета onlain. Всеукраїнське професійне юридичне видання. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/podatкова-praktika/buhgalterskiy-oblik-pid-chas-viyni-shcho-bude-zi-zvitnistyu-ta-yak-optimizuvati-podatki.html5>.
48. Децюра С. Правила оподаткування під час воєнного стану. Бухгалтерія 911. URL: <https://buhgalter911.com/uk/news/news-1064117.html6>.
49. Кирильчук М. Податкові послаблення на час воєнного стану: що передбачає прийнятий Закон. Ліга Закону. URL: https://buh.ligazakon.net/news/209993_podatkov-poslablennya-na-chas-vonnogo-stanu-shcho-peredbacha-priynyatiy-zakon7.
50. Податкові зміни на період воєнного стану 2.0. URL: <https://eba.com.ua/podatkov-i-zminy-na-period-voyennogo-stanu-2-08>. Офіційний сайт Верховної ради України. Тил працю – Україна воює: підтримка бізнесу в умовах воєнного стану. Інформаційне управління. 2022. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/221573.html>
51. Сушко Д. Податкова реформа воєнного часу: які зміни до Податкового кодексу ухвалила ВР. Національний юридичний каталог України. Liga:BOOK. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/210044_podatkova-reforma-vonnogo-chasu-yak-zmni-do-podatkovogo-kodeksu-ukhvalila-vr10.
52. Верховна Рада України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/221159.html11>.
53. Кількість юридичних осіб за організаційно-правовими формами господарювання. Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/edrpoj/ukr/EDRPU_2021/ks_opfg/arh_ks_opfg_21.htm12
54. Кодекс законів про працю України, затверджений Законом від 10 грудня

1971 р. No 322-VIII, документ No 322-08 чинний, поточна редакція – Редакція від 24.11.2021, підстава – 1150-IX No 322-08 від 14 серпня 2021 р. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text13](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text13).

55. Виплата заробітних плат в умовах воєнного стану. URL: <https://ibuhgalter.net/articles/89414>.

56. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану : Закон України від 15.04.2022р. No 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>